

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Aktuální vývoj odpadového práva v České republice: od implementace evropských cílů k praktickým problémům aplikační praxe

Současný systém odpadového hospodářství v České republice je založen především na zákonu č. [541/2020](#) Sb., o odpadech, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2021 a nahradil předchozí právní úpravu obsaženou v zákoně č. [185/2001](#) Sb. Přijetí nového zákona představovalo jednu z nejrozsáhlejších rekodifikací environmentálního práva posledních let. Jeho deklarovaným cílem nebylo pouze zpřehlednění právní úpravy, ale především promítnutí požadavků evropského balíčku pro oběhové hospodářství do českého právního řádu. Současně zákon výslovně zdůraznil princip předcházení vzniku odpadů a přechod od lineárního modelu hospodaření k modelu cirkulární ekonomiky.

Evropské kořeny současné právní úpravy

Přestože je základním českým předpisem zákon č. [541/2020](#) Sb., o odpadech, jeho obsah je z velké části determinován evropským právem. Stěžejním předpisem zůstává směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, označovaná jako rámcová směrnice o odpadech. Ta vytvořila základní definici odpadu, stanovila hierarchii odpadového hospodářství a zavedla princip rozšířené odpovědnosti výrobců.

Zásadní legislativní zlom představovalo přijetí směrnice (EU) 2018/851, která byla součástí tzv. Circular Economy Package. Touto novelou byly výrazně zpřísněny cíle recyklace komunálních odpadů a posílen důraz na prevenci vzniku odpadu a opětovné využívání materiálů. Evropský zákonodárce výslovně deklaroval přechod od „waste management“ k „sustainable material management“, tedy od pouhého nakládání s odpady k efektivní správě materiálových toků.

Právě implementace této směrnice byla hlavním důvodem přijetí českého zákona č. [541/2020](#) Sb. Účel zákona vyjádřený v § 1 výslovně odkazuje na předcházení vzniku odpadů, ochranu zdrojů a podporu oběhového hospodářství. Přestože však od přijetí zákona uplynulo již několik let, odborná diskuse nad jeho skutečným přínosem zdaleka neskončila. Z pohledu legislativní techniky lze nový zákon hodnotit převážně pozitivně. Oproti předchozí právní úpravě je systematičtější, důsledněji rozlišuje jednotlivé instituty a ve větší míře reflektuje terminologii používanou evropským právem. Na druhou stranu se již v prvních letech jeho aplikace ukázalo, že některá ustanovení vyvolávají interpretační nejasnosti, zejména v oblasti vedlejších produktů, okamžiku ukončení odpadového režimu nebo při posuzování určitých druhů stavebních a demoličních odpadů.

Největší koncepční změna: odpad nebo vedlejší produkt?

Nejproblematictější otázkou odpadového práva zůstává samotná definice odpadu. Z ekonomického hlediska totiž rozhoduje o tom, zda s materiálem lze obchodovat jako s výrobkem, nebo zda podléhá rozsáhlému režimu veřejnoprávních povinností.

Právě zde sehrála klíčovou roli judikatura Soudního dvora Evropské unie. Evropské soudy

dlouhodobě zdůrazňují, že pojem odpadu musí být vykládán široce a s ohledem na cíle ochrany životního prostředí. Přelomová rozhodnutí ve věcech *AvestaPolarit* (C-114/01), *Niselli* (C-457/02) nebo *Mesquer* (C-188/07) vytvořila základ dnešní právní úpravy vedlejších produktů. Soudní dvůr formuloval podmínky, za nichž materiál vznikající ve výrobním procesu nemusí být považován za odpad, pokud je jeho další využití jisté, zákonné a nevyžaduje jiné než běžné průmyslové postupy. Tyto závěry byly následně převzaty do článku 5 rámcové směrnice o odpadech a následně i do českého zákona.

Pro českou aplikační praxi je tato problematika mimořádně významná zejména ve stavebnictví, energetice a těžebním průmyslu. Spory o to, zda určitý materiál představuje odpad nebo vedlejší produkt, mají často zásadní ekonomické důsledky.

Institut ukončení odpadového režimu

Podobně významným institutem je tzv. konec odpadového režimu (end-of-waste). Jde o situaci, kdy odpad po splnění zákonných podmínek přestává být odpadem a může být opět uváděn na trh jako výrobek nebo surovina.

Právě tento institut představuje jeden z nejvýznamnějších nástrojů podpory oběhového hospodářství. Současně však vyvolává značné interpretační problémy, protože hranice mezi odpadem a výrobkem bývá v praxi velmi tenká. Česká správní praxe i soudy se opakovaně zabývají otázkou, zda byly skutečně splněny všechny podmínky pro ukončení odpadového režimu, zejména zda existuje trh pro daný materiál a zda jeho další využití nepředstavuje environmentální riziko.

Omezení skládkování jako největší regulatorní zásah

Z hlediska praktických dopadů představuje nejvýznamnější změnu posledních let postupné vytlačování skládkování z českého odpadového hospodářství. Česká republika dlouhodobě patřila mezi státy s relativně vysokým podílem komunálního odpadu ukládaného na skládky. Nová právní úprava proto zvolila kombinaci regulatorních a ekonomických nástrojů. Vedle postupného zpřísnění podmínek ukládání odpadů na skládky dochází také k navyšování ekonomické zátěže spojené s tímto způsobem nakládání. Smyslem není represivní působení vůči původcům odpadů, ale vytvoření ekonomické motivace k vyšší míře recyklace a materiálového využití.

Otázkou však zůstává, zda lze změny chování jednotlivých aktérů dosáhnout primárně prostřednictvím právních a ekonomických nástrojů. Praxe ukazuje, že samotná regulace není schopna překonat nedostatečnou infrastrukturu pro zpracování některých druhů odpadů ani regionální rozdíly v dostupnosti recyklačních zařízení. Ambiciózní legislativní cíle proto mohou narážet na limity technické a ekonomické reality.

Evropské cíle však směřují k tomu, aby se skládkování stalo skutečně krajním řešením. Český zákon proto kombinuje zákazové a ekonomické nástroje. Významnou roli hraje zejména systém poplatků za ukládání odpadů na skládky upravený v § 103 až § 115 zákona o odpadech.

Právě zde se ukazuje jeden z největších střetů mezi legislativními ambicemi a realitou. Zatímco evropské právo stanoví stále ambicióznější recyklační cíle, rozvoj potřebné infrastruktury postupuje výrazně pomaleji. V odborné literatuře proto sílí názory, že samotná právní regulace bez dostatečných investic do recyklačních kapacit nemůže očekávanou transformaci zajistit.

Aktuální legislativní vývoj

K posledním změnám české právní úpravy došlo novelou provedenou zákonem č. [218/2025](#) Sb., účinnou od 1. července 2025. Přestože novela nepřinesla zásadní změnu koncepce zákona, představuje další krok v průběžném zpřesňování právní úpravy a reaguje na poznatky z prvních let aplikace zákona o odpadech.

Mnohem zásadnější změny však přicházejí na evropské úrovni. Vedle odpadové legislativy se stále větší význam přesouvá do oblasti výrobkové regulace. Příkladem je nové evropské nařízení o obalech a obalových odpadech (PPWR), které nahrazuje dosavadní směrnicev model a stanoví přímo použitelné požadavky na konstrukci obalů, jejich recyklovatelnost a obsah recyklovaných materiálů. Tento trend potvrzuje, že budoucnost odpadového práva nebude spočívat pouze v regulaci odpadu samotného, ale především v regulaci výrobků ještě před okamžikem, kdy se odpadem stanou.

Závěr

Vývoj posledních let potvrzuje, že odpadové právo patří mezi nejdynamičtější se rozvíjející oblasti environmentální regulace. Aktuální znění zákona o odpadech již reflektuje novelizační zásahy účinné od 1. července 2025. Ty sice nepředstavují změnu základní koncepce zákona, potvrzují však trend průběžného zpřesňování právní úpravy na základě poznatků z aplikační praxe.

Nejvýznamnějším posunem posledních let není zpřísnění pravidel pro nakládání s odpady, ale proměna samotného předmětu regulace. Zatímco tradiční odpadové právo řešilo především nakládání s již vzniklým odpadem, současná evropská legislativa stále více reguluje fázi návrhu, výroby a uvádění výrobků na trh. Z dlouhodobého hlediska lze očekávat další posilování evropského vlivu na české odpadové právo. Evropská unie postupně přesouvá pozornost od samotného nakládání s odpady k širším otázkám životního cyklu výrobků, ekodesignu a odpovědnosti výrobců. Budoucnost odpadového práva proto pravděpodobně nebude spočívat pouze v regulaci odpadu jako takového, ale stále více v regulaci výrobků ještě před okamžikem, kdy se odpadem stanou.

Právě v tomto směru lze spatřovat největší výzvu současné právní úpravy. České odpadové právo již není právem zaměřeným pouze na odstraňování nežádoucích materiálů. Stává se součástí širšího systému environmentální a hospodářské regulace, jehož cílem je změna způsobu nakládání se zdroji v celé ekonomice. Úspěch této transformace však nebude záviset pouze na kvalitě legislativy. Rozhodující bude schopnost veřejné správy, podnikatelského sektoru i samotných spotřebitelů převést právní cíle do každodenní praxe.

Mgr. Kateřina Chocholová
advokátka

PADĚRA & PARTNEŘI

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[PADĚRA & PARTNEŘI s.r.o. advokátní kancelář](#)

Svaté Anežky České 32
530 02 Pardubice

Tel.: + 420 773 240 555

E-mail: info@akprp.cz

Další články:

- [Rozhodnutí Nejvyššího soudu ke změně klíče pro stanovení příspěvků na správu domu a pozemku, k samotnému stanovení příspěvků a k rozúčtování nákladů na služby](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě](#)
- [Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie](#)
- [Komu náleží vlastnické právo k náhradní veřejné komunikaci postavené investorem?](#)
- [AML rizika u luxusních nákupů](#)
- [Recentní judikatura Nejvyššího soudu k důvodům neplatnosti usnesení valné hromady](#)
- [Tlačítko pro odstoupení od smlouvy jako nový standard spotřebitelského online rozhraní](#)
- [Formální a materiální stránka přestupku; case study](#)
- [Cyber Resilience Act: od září 2026 budete muset hlásit incidenty i zranitelnosti. Jste na to připraveni?](#)
- [Sleva z ceny díla vs. náhrada škody při vadném plnění díla](#)
- [Dobré mravy jako krajní korektiv soudního rozhodování: vývoj judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu](#)